

Netradiční druhy ovoce

Ing. Vojtěch Ptáček, Ph.D.

vojtaptacek.webnode.cz

27.11.2026

Čeľad'

Rossaceae - rúžovité

Rod *Rosa* L. - růže

Růže šípková (*Rosa canina*)

– domácí druh, 1050 m.n.m

Růže dužnoplodá (*Rosa villosa*)

- Evropa (u nás asi nepůvodní), Kavkaz
- 'Karpattia'

Růže svraskalá (*Rosa rugosa*)

– dálný východ, Korea, Čína, Japonsko

- v Evropě od roku 1854, u nás na přelomu 19. a 20. století

Rod: Prunus

Plumcot - švestkomeruňky

- Kříženec švestky a meruňky 70:30
- První vyšlechtěny v Americe
- Chová se jako švestka

Flavour supreme

Queen Elizabeth

Cydonia oblonga Mill. - Kdouloň obecná

- Asie
- V ČR jen introdukovaná,
pěstovaná od středověku

Mespilus germanica L. - Mišpule obecná (německá)

- Oblast jv. Evropy- Irán
- V ČR jen introdukovaná, pěstována od 12.století
- Římané 2. stol. PŘ. Kr.
- Středověk – Francie, jz. Německo

Konzum:

po přemrznutí,
zbavení slupky a
jader

Rod *Sorbus* L. - jeřáb

- cca 150 druhů v mírném pásmu sev. polokoule
- Vzájemné křížení – komplikovaná taxonomie
- Mezirodové křížení (*x Sorbopyrus*;
x Amelosorbus; *x Sorbaronia*)

Sorbus aucuparia – Jeřáb obecný – ptačí

- euroasie, autochtonní v ČR, až do 1400 m.n.m.

Jeřáb sladkoplodý –

(*Sorbus aucuparia* ‘*Edulis*’
= *Sorbus aucuparia* f. *moravica*
= *Sorbus aucuparia* var. *Dulcis*)

- 1810, Ostružná v Hrubém Jeseníku
- ‘Konzentra’

Kříženci

- ‘GRANATINA’ (‘Granátový’) – vyšlechtil Mičurin (Jeřáb obecný x Hloh sibiřský)
- LIKERNAJA – (J. obecný x J. Černý) – někde řazen mezi jiné křížence s aronií
- SACHARNAJA, KRASNAJA, ...
- KRASAVICA, RUBINOVAJA – (J. obecný x Pyrus com.)

Tatarka (x Sorbopyrus)

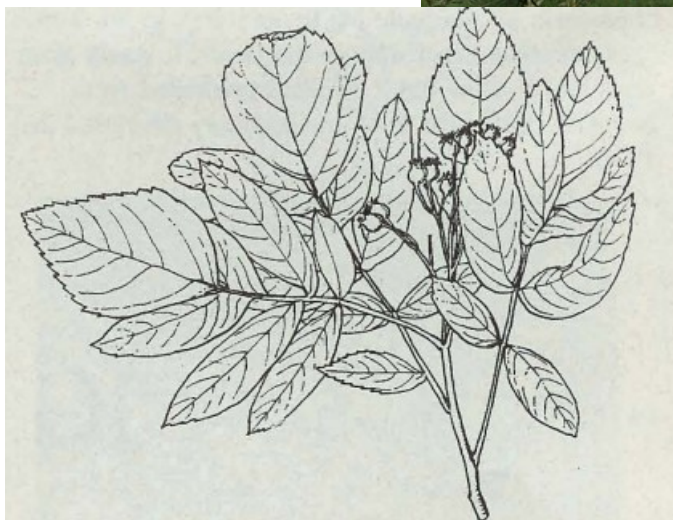
- Patří mezi hruškojeřáby.
- malé zlatavě žluté plody, velmi šťavnaté, lahodně sladké chuti, jež nemoučnatí a hodí se jak pro přímý konzum, tak i pro kompotování
- připomíná chutí exotické ovoce.
- Dozrává v srpnu až září.
- Strom je to nenáročný, vhodný i pro zahrádky, má vyrovnaný, kompaktní růst, takže působí také velmi okrasně.
- Netrpí Merou hrušňovu ani rzí hrušňovou. Plodnost nastupuje až zhruba 8 let po výsadbě.

jedná se o potomka „Bollvilleriany – šípové hrušky“ – mezirodového křížence hrušky a pravděpodobně jeřábu muku, náhodně nalezeného v Alsasku před rokem 1650, z jehož semen vypěstoval asi před 100 lety M. Tatar v pražské botanické zahradě „hrušku“ Tatarovu.

x Amelosorbus

- Amelanchier alnifolia x Sorbus scopulina
- Přirození kříženci z Ameriky
- U nás nejsou zatím pěstovány
- Je jedlý ale chuti podprůměrné

x Sorbaronia

- Jeřáboplodec

- J. horský - *S. alpina*
(*A. arbutifoli* x *S. aria*)
- J. klamný – *S. Fallax*
nejvíce šlechtěný, plody
uvnitř žluté
- J. zvrhlý a jeřábolistý –
ale řazeny jak mezi
aronie tak jeřáby

S. fallax 'Burka'

Aronia melanocarpa - Jeřáb černoplodý = aronie = temnoplodec (syn. *Sorbus melanocarpa*)

- Sev. Amerika
- U nás v kultuře 'Nero'
- Vysoká mrazuvzdornost

Sorbus domestica

- Jeřáb domácí – Oskeruše

- původ: jz., j., v. Evropa (až po jižní Slovensko), sev. Afrika, Malá Asie, Irán
- Zplanělá na j. Moravě
- Z části původní

<https://jerab-oskeruse-v-ceskem-stredohori.webnode.cz/>

Rod *Amelanchier* L. - muchovník

- 25 druhů, většina v Sev. Americe

Amelanchier ovalis – MUCHOVNÍK VEJČITÝ

- jv. Evropa, Malá Asie
- V ČR jen v kultuře
- Přirozený výskyt na Slovensku (Suľovské skály)

Foto: garten.cz

Amelanchier alnifolia
– **muchovník olšolistý**

- Vysoce zimovzdorný (-40°C)
- Každoroční plodnost již od třetího roku

- I do okrajových podmínek ČR
- Průměrná plodnost 8-15 kg
- Snadno zaměnitelné s velkoplodými borůvkami
- Kvete v IV (snese i -6°C), zraje v VI
- ‘Smoky’, ‘Martin’, ‘Northline’, ‘Thiessen’, ‘Honeywood’

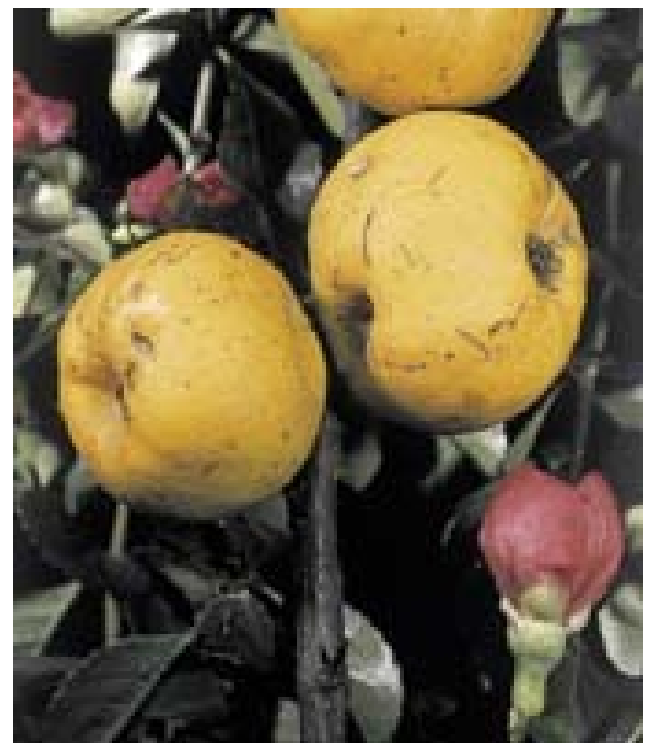
Amelanchier x grandiflora – *M. velkokvětý*
'Prince William'

Chaenomeles japonica

- kdoulovec japonský

- Původem z japonska
- 'Cido'

Rod *Crataegus* L. - hloh

- 150- 200 druhů sev. mírném pásmu
- Vzájemná křížitelnost
- V ČR 4 domácí druhy
- Jako podnož pro kdouloň a mišpuli

Crataegus laevigata
syn. *oxyacantha*
– Hloh obecný

- Bez kolců, Evropa,
do 1500 m. (Alpy)

Crataegus monogyna –
hloh jednosemenný

- trnitý; i v sz. Africe, po Himaláje

Hybridní druhy

***Crataegus x macrocarpa* – hloh velkoplodý**

- Hojně rozšířený ve stř. Evropě
- U nás do 750 m (Bílé Karpaty)

Hloh peřenoklaný (*Crataegus pinnatifida*) “červenoplodá forma“

- Čína, velkoplodý (3-4 cm)
- Beztrnný

Hloh peřenoklaný var Major

Crataegus Pojarkovae 'Aurea'

Rod *Sambucus* L. - bez

Nově: Pižmovkovité - *Adoxaceae*

Asi 40 druhů v mírném a subtropickém pásmu

Sambucus nigra ssp. *nigra*

- Bez černý

- Téměř celá Evropa, záp. Asie (Kavkaz)
- U nás do 1100 m n.m. (Beskydy)
- Odrůdy: 'Marge', 'Haschberg', 'Sampo'

Haschberg

Rod *Lonicera* L. - zimolez

cca 180 – 200 druhů v mírném až subtropickém pásmu sev. polokoule, zejména Asie

Lonicera caerulea – zimolez modrý

L. edulis – zimolez jedlý

L. kamtschatica – zimolez kamčatský

- sev. polokoule, především v horách
- Ovocnářská dřevina na Sibiři
- U nás nebyl výskyt spolehlivě zjištěn
- 'Altaj', 'Amur', 'Morena'

Cornaceae – dřínovité

Čeľad'

Rod *Cornus* L. - dřín

- 4 druhy
- Teplejší oblasti mírného pásma sev. polokoule
- Již. Evropa předhůří Kavkazu

Cornus mas – Dřín obecný

- domácí, Slovensko, jižní Morava, Povltaví
- ‘Fruchtal‘, ‘Devín‘

semenáč

Nikolka

Jantarnyj

Florianka

Rod *Elaeagnus* L. - hlošina

Eleagnus angustifolia - Hlošina úzkolistá

- U nás jen pěstovaná, místy zplaňuje
- Středomoří, Malá asie, Írán, Stř, Asie

Eleagnus multiflora, *E. edulis*

– hlošina mnohokvětá (Guomi)

- Japonsko, Čína, Korea
- pěstitelsky nenáročný druh
- Dozrává v polovině července

Eleagnus umbellata – *H. okoličnatá*

- Japonsko,
pěstitelsky nenáročný
druh
- Dozrává v září až listopadu

Hyppophae rhamnoides

– rakytník řešetlákový

- záp. Evropa, Skandinávie až Asie
(po Tibet, sev. Čínu)
- V ČR není původní
- ‘Askola’, ‘Hergo’, ‘Leikora’, ‘Sirola’

Solanaceae - lilkovité

čeled'

Rod *Lycium* L. - kustovnice

Lycium barbarum –

kustovnice cizí

- U nás nepůvodní, plody jedovaté, nenáročná na půdní podmínky

Lycium chinense –

kustovnice čínská
(GOJI)

- Plody dozrávají VIII-IX

Lycium chinense

Grossulariaceae –
meruzalkovitě
syn. *Saxifragaceae* -
lomikamenovitě

Čeľad'

Rod *Ribes* L. - meruzalka

- rybíz, meruzalka, angrešt
180 – 190 druhů

Ribes aureum – meruzalka zlatá

- Podnož
- Plodová
- Pastva pro včely, nedochází ke sprchávání
- Odolná mrazu, suchu, snáší i polostín

Moraceae -
morušovníkovité

Čeď

Rod *Morus* L. - moruše

Morus alba – morušovník bílý

- Původ Čína, Korea (2700 let př. Kr.)
- V Evropě údajně od 11.-12. století
- Středozeří – chov Bource morušového – 15. stol.
- V ČR 17. století (morušovna 1627)

Morus nigra – morušovník černý

Morus nigra var. *trnaviensis* – morušovník trnavský

- kompaktnější, menší, méně náročný, v SR déle než 200 let

Ebenaceae - Ebenovité

Čeľad'

Rod: Diospyros - Tomel „Kaki“

Tomel japonský -
Diospyros kaki

Tomel japonský

Tomel virginský

- *Diospyros virginiana*

- Snese mrazy -31°C , ale ne jarní mrazíky (-1°C). Plody 3-6 cm
- Převážně dvoudomé
- Tomely plodí na novém dřevě (na tom co vyroste daný rok z loňské větvičky)
- Plody dozrávají v září či spíše v říjnu
- Chutné jsou jen ty měkké nebo vybarvené po přemrznutí
- Odrůdy nutno roubovat

Kříženci - Tomel virginský x T. japonský

- Vyšší mrazuvzdornost a vyšší chutnost
- NIKITA'S GIFT – velké kulaté plody až 7 cm (do -23 °C)
- ROSEYANKA – ploché plody 6 cm průměr (do -28°C)
- Jsou samosprašné !!

Annonaceae - láhevníkovité

Čeled'

Mud'oul trojlaločný

- *Asimina triloba*

- Ze S. Ameriky
- U nás jen v středních a teplejších polohách
- Plodí za 3 respektive za 5 let

Schisandraceae
- klanopraškovité

Čeled'

Schisandra chinensis (Turcz.) - Klanopraška čínská - Strom pěti chutí

- popínavá, světlomilná liána
- vysoce odolná vůči mrazu snese -30°C .
- Plody jsou v hroznech až po 40ti bobulích jasně červené barvy a dozrávají v září.
- Plodí po 5 letech
- nutné zastínit kořeny, aby nedošlo k jejich přehřátí.
- Látky obsažené v rostlině působí proti únavě, stresu, zlepšují dýchání a ostrost zraku a celkově povzbuzují organismus.

Další druhy

***Ficus carica* 'Peretta'**

Viburnum opulus

Carya illinoensis

Pekanové ořechy

Psidium cattleianum

– „jahodový stromek“

Děkuji za pozornost

1.-3.12. 2022 Praha dům ochránců přírody
Michelská. 9-17h